

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5657/2021
27.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Никола Томашевић, адвокат из ..., против тужене „Credit agricole banka Srbija“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Младен Аврамовић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 2460/20 од 08.03.2021. године, у седници одржаној 27.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 2460/20 од 08.03.2021. године, као изузето дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж 2460/20 од 08.03.2021. године, тако што се одбија жалба тужиље и потврђује пресуда Основног суда у Новом Саду П 10783/2019 од 05.03.2020. године, као и захтев тужиље да се обавезе тужена да тужиљи накнади трошкове жалбеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 12.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 10783/2019 од 05.03.2020. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужиља тражила да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 4. Уговора о готовинском кредиту број .. од 19.11.2010. године, закљученог између тужене и тужиље, у делу који гласи: „Корисник је сагласан и овлашћује Банку да приликом одобравања кредита једнократно наплати трошкове за обраду кредитног захтева у износу од 1,00% од вредности износа одобреног кредита или минимум 1,00 РСД“, што је тужена дужна признати и трпети, те да се обавезе тужена да тужиљи на основу стицања без основа исплати 4.999,00 динара, са законском затезном каматом почев од 19.11.2010. године па до коначне исплате, као и да се обавезе тужена да тужиљи накнади све трошкове парничног поступка са законском затезном каматом почев од дана доношења пресуде па све до коначне исплате. Ставом другим изреке обавезана је тужиља да туженој нанкади трошкове парничног поступка у износу од 13.500,00

динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности па до коначне исплате.

Пресудом Вишег суда у Новом Саду Гж 2460/20 од 08.03.2021. године, ставом првим изреке жалба тужиле је усвојена, па је преиначена првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев и утврђено да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 4. Уговора о готовинском кредиту број .. од 19.11.2010. године, закљученог између тужене и тужиле, у делу који гласи: „Корисник је сагласан и овлашћује Банку да приликом одобравања кредита једнократно наплати трошкове за обраду кредитног захтева у износу од 1,00% од вредности износа одобреног кредита или минимум 1,00 РСД“, што је тужена дужна признати и трпети, те је обавезана тужена да тужилци на основу стицања без основа исплати 4.999,00 динара са законском затезном каматом почев од 19.11.2010. године па до коначне исплате и обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка од 20.000,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до коначне исплате, док је одбијен захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове жалбеног поступка од 15.800,00 динара. Ставом трећим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је, као корисник кредита, са туженом банком закључила Уговор о готовинском кредиту 19.11.2010. године. У одредби члана 1. предвиђено је да банка одобрава готовински кредит од 499.990,00 динара, а у члану 4. да је корисник сагласан и овлашћује Банку да приликом одобравања кредита једнократно наплати трошкове за обраду кредитног захтева у износу од 1,00% од вредности износа одобреног кредита или минимум 1,00 РСД. Уговор о готовинском кредиту садржи и Преглед битних елемената отплате кредита од 19.11.2010. године у коме се у табели 1. Подаци о кредиту под тачком 16. наводи укупан износ накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту – у динарима апс. износ 4.999,00 динара, а наведено је и да је номинална каматна стопа – годишња 17,95% и ефективна каматна стопа – годишња 20,07%.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев применом чланова 10, 17. став 1, 20, 26, 1065. и 1066. ЗОО налазећи да је тужена тужиљу упознала са свим елементима уговора о готовинском кредиту, па и одредбама које се односе на наплаћивање накнада, с обзиром да саставни део уговора чини Преглед битних елемената отплате кредита, а са садржином истог тужиља се упознала пре закључења и потписивања самог уговора имајући у виду да је наведену документацију својеручно потписала.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава у смислу члана 103. ЗОО, будући да тужена није доказала да је тужиљи предочено пре закључења уговора постојање додатних обавеза које прате уговор о кредиту, што укључује и обавезу плаћања трошкова обраде кредита, нити је опредељена структура тих трошкова и њихов износ, при чему није утврђено да су стварно и постојали, нити је доказала да је Понуда са напред наведеним подацима који би обезбедили да клијент ни једног тренутка не буде у заблуди о којим трошковима је реч, икада достављена тужиљи. С обзиром да је по наведеној ништавој одредби уговора плаћен предметни износ, то тужиља има право на враћање датог по одредбама члана 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то: Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06 која се примењује од 01.10.2006. године) и која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту од 19.11.2010. године. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито на основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1). На основу одредаба тачке 5. ове Одлуке може се закључити да понуда банке која се односи на

кредите треба да јасно и недвосмислено садржи следеће податке: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1) као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 11. ове одлуке. (тачка 5. став 3). Поред тога по одредби тачке 7. став 2. наведене Одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су: износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ других трошкова које клијент треба да плати у току коришћења кредита и износ отплатне рате (тачка 7. став 2. Одлуке).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, тужиља је као корисник кредита закључила уговор о кредиту са туженом дана 19.11.2010. године и као прилог уговора уз тужбу је достављен и образац Прегледа битних елемената отплате кредита од 19.11.2010. године. Како је у наведеном обрасцу Прегледа битних елемената отплате кредита, који је уручен тужиљи и који је тужиља својеручно потписала, у табели 1. Подаци о кредиту под тачком 16. исказана накнада од 4.999,00 динара, као податак о укупном износу накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, те да је у истом обрасцу наведено и да је номинална каматна стопа – годишња 17,95% и ефективна каматна стопа – годишња 20,07%, то супротно становишту другостепеног суда, у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06). Банка сходно наведеним законским одредбама није била у обавези да исказује структуру ове накнаде нити од чега се састоји, односно да ли је реч о стварним трошковима који су реални и оправдани. Следом наведеног, уговорна одредба којом се корисник кредита сагласио да банка приликом исплате кредита задржи 1,00% од вредности износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како предметна одредба није ништава, тужиља неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО, како то правилно закључује првостепени суд.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену одлуку, одбио жалбу тужиље и потврдио првостепену пресуду.

Како је поводом ревизије тужене преиначена побијана другостепена пресуда и одбијена жалба тужиље, то је другостепена пресуда преиначена и у погледу одлуке о трошковима, тако што је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка и одбијен захтев тужиље да се обавеже тужена да јој накнади трошкове жалбеног поступка.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој, на основу чланова 153, 154. и 163. став 2. ЗПП, припадају и опредељени трошкови овог поступка, који су досуђени у висини од 12.000,00 динара и који обухватају трошкове за састав ревизије од стране адвоката, на основу Тарифног броја 16. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“, бр. 121/12), док трошак судске таксе није признат јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић